

Research Article

A Study of the Components and Needs of Educational Institution Administration for Innovation and Sustainability, under the Office of the Vocational Education Commission

Panrapee Tanarapipan^{1*}

M.Com.Arts (Communication Arts), Doctoral Student

Thidawan Unkong¹

Ph.D (Educational Administration), Assistant Professor

Vithaya Jansila¹

Ph.D (Educational Administration), Professor

Namfon Gunma²

Ph.D. (Educational Research and Evaluation), Assistant Professor

¹ Educational Administration, School of Education, University of Phayao

² Educational, School of Education, University of Phayao

*Corresponding author: airpanrapee04@gmail.com

Received: August 26, 2025/ Revised: April 17, 2026/ Accepted: April 27, 2026

Abstract

This research aimed to (1) study the strategic components of innovative school management for sustainability, (2) study the appropriateness of the strategic components of innovative school management for sustainability, and (3) study the current state, desired state, and necessary needs of innovative school management strategies for sustainability under the Office of the Vocational Education Commission. A mixed-methods research approach was used, divided into three parts: Part 1 involved synthesizing the components using content synthesis to collect data from relevant documents, concepts, theories, and research; Part 2 involved verifying and confirming the appropriateness of the strategic components by interviewing five experts using an interview questionnaire and analyzing the data using content analysis, categorization, and descriptive summarization; and Part 3 involved surveying opinions on the current state, desired state, and necessary needs of innovative school management strategies for sustainability using a questionnaire. The population consisted of 2,165 school administrators under the Office of the Vocational Education Commission. A sample of 338 people was obtained through stratified random sampling. Quantitative data was analyzed using statistics including frequency, mean, standard deviation, and prioritization of needs. (PNI_{modified})

The research results found that (1) the strategic components of the management of innovative vocational schools to enhance sustainability under the Office of the Vocational Education Commission consist of 3 components: Component 1, strategies, including 1) organizational structure and management strategy, 2) organizational culture and learning strategy, 3) human resource development strategy, and 4) leadership and innovation strategy; Component 2, measures, including 1) setting a shared vision, strategies, and goals, 2) building a collaborative network, 3) evaluating and improving results, 4) creating shared values and organizational culture, 5) effective communication, 6) creating a learning organization, 7) continuous personnel development, and 8) having innovative organizational leadership; and Component 3, indicators, including 1) sustainable economic development, 2) sustainable social development, and 3) sustainable environmental development. (2) Regarding the appropriateness of the strategic components, it was found that all 5 experts agreed that the developed strategies for managing innovative vocational schools to enhance sustainability are appropriate, comprehensive, and consistent with the context of vocational schools. It confirms that the three main components, namely the management strategy (4 sub-strategies), the driving measures (8 measures), and the sustainability indicators (3 dimensions), can be used as a concrete strategic framework for school management, along with suggestions to add secondary strategies and clear guidelines in each area to increase the completeness of the strategic framework, and (3) the current state of the innovative school management strategy to enhance sustainability, the average is at a high level ($M=3.546$, $S.D=0.892$), while the desired state has the average at the highest level ($M=4.857$, $S.D=0.911$), and the need for the innovative school management strategy to enhance sustainability, the component with the highest need is component 3, indicators, with a PNI_{modified} value of 0.381, and the overall need index PNI_{modified} is 0.370

Keywords: Educational administration strategy, Innovative educational institutions, Sustainability

บทความวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็น การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พรรณรพี ธนพิพรรณ^{1*}

นศ.ม. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), นักศึกษาปริญญาเอก

ธิดาวัลย์ อุ่นกอง¹

กศ.ด. (การบริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

วิทยา จันทรศิลา¹

Ph.D (Educational Administration), ศาสตราจารย์

น้ำฝน กันมา²

กศ.ด (วิจัยและประเมินผลการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

²สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วันรับบทความ: 26 สิงหาคม 2568/ วันแก้ไขบทความ: 17 มีนาคม 2569/ วันตอบรับบทความ: 27 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน (2) ศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน และ (3) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การสังเคราะห์ องค์ประกอบ โดยใช้แบบสังเคราะห์เนื้อหา เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 การตรวจสอบและ ยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่ และการสรุปประเด็นเชิงพรรณนา และส่วนที่ 3 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง ประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มประชากรคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 2,165 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน ได้มาด้วย การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความ ต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหาร จัดการ 2) กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ 4) กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน 2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) ด้านการประเมินผลและ ปรับปรุง 4) ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร 5) ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ 7) ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และ 8) ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม และองค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจที่ยั่งยืน 2) ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและ 3) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (2) ความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเห็นคล้อยกันว่ากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ครอบคลุม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยยืนยันองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์การบริหาร (4 กล ยุทธ์ย่อย) มาตรการขับเคลื่อน (8 มาตรการ) และตัวชี้วัดความยั่งยืน (3 มิติ) ว่าสามารถใช้เป็นกรอบเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่าง เป็นรูปธรรม พร้อมข้อเสนอให้เพิ่มเติมกลยุทธ์รองและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของกรอบกลยุทธ์ และ (3) สภาพ ปัจจุบันของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.546, S.D.=0.892) ส่วนสภาพที่ พึงประสงค์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.857, S.D.=0.911) และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด ค่า PNI_{modified} อยู่ที่ 0.381 และโดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI_{modified} อยู่ที่ 0.370

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ความยั่งยืน

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โลกกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างการแข่งขันในทุกภาคส่วนทวีความเข้มข้น โดยเฉพาะในประเทศที่ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยโมเดล Thailand 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในกลุ่ม S-Curve และ New S-Curve เช่น ยานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ดิจิทัล และการแพทย์ครบวงจร ที่ต้องการกำลังคนสมรรถนะสูงจำนวนมากจากระบบอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566; กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การก้าวสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการสื่อสารไร้พรมแดนได้เพิ่มแรงกดดันเชิงโครงสร้างต่อระบบการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต คุณภาพชีวิต และรูปแบบการทำงานของมนุษย์ในทุกระดับ สถาบันการอาชีวศึกษาจึงต้องปรับตัวเชิงกลยุทธ์เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับเศรษฐกิจฐานความรู้ อุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve และสังคมโลกาภิวัตน์ ผ่านการเสริมสร้างความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ การค้นพบองค์ความรู้ใหม่ และการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ThaiPublica, 2561; EEF, 2023) ระบบการศึกษาในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งด้านนโยบาย โครงสร้างหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ตลอดจนรองรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือเชิงบูรณาการจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา ในการร่วมกันออกแบบและพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ภายใต้กรอบแนวคิดความยั่งยืนในบริบทการศึกษา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่คำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล (UNESCO, 2017) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การบริหารที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตกำลังคนกับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้จริง ทั้งในมิติการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม และการปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมผ่านหลักสูตร กิจกรรม และวัฒนธรรมองค์กร สถานศึกษาแห่งนวัตกรรมจึงถูกมองเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความยั่งยืน เพราะระบบบริหารจัดการที่ส่งเสริมการคิดค้นและพัฒนาแนวทางใหม่ ช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงหลักสูตร รูปแบบการเรียนรู้ และระบบสนับสนุนให้ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง (สุริศา ริมศิริ และคณะ, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้แนวคิด “ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีวะ” โดยมุ่งยกระดับคุณภาพและสมรรถนะบัณฑิตอาชีวศึกษาตอบโจทย์อุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve ผ่านนโยบายเร่งด่วน อาทิ การยกระดับอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี การขับเคลื่อนโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ และการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของอาชีวศึกษา (ธนุ วงษ์จินดา, 2566) พร้อมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การยกระดับคุณภาพ (Quality) การสร้างความร่วมมือและภาพลักษณ์ใหม่ (Cooperation and Re-branding) การขยายโอกาส (Equity) การเสริมสร้างความปลอดภัย (Safety) และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Efficiency) เพื่อขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาไทยให้เป็นกลไกหลักในการผลิตกำลังคนขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

อย่างไรก็ตาม แม้นโยบายในระดับชาติและระดับหน่วยงานต้นสังกัดจะมีทิศทางชัดเจน แต่สถานศึกษาอาชีวศึกษายังคงเผชิญปัญหาและช่องว่างสำคัญในการสร้างนวัตกรรมและความยั่งยืน ทั้งในด้านการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และการบริหารที่ปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การขาดแคลนแรงงานทักษะเฉพาะทาง และภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาที่ยังต้องได้รับการยกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566; มติชน, 2562) ทั้งนี้ ยังมีงานวิจัยและรายงานเชิงนโยบายที่ชี้ให้เห็น

ว่า สถาบันอาชีวศึกษาจำนวนมากยังมีข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมองค์กรนวัตกรรม ระบบสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (R&D) และกลยุทธ์การบริหารที่บูรณาการมิติความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การพัฒนานวัตกรรมและความยั่งยืนยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเท่าที่ควร (OECD, 2021; UNESCO-UNEVOC, 2023)

ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของ สอศ. และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาไทยให้มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

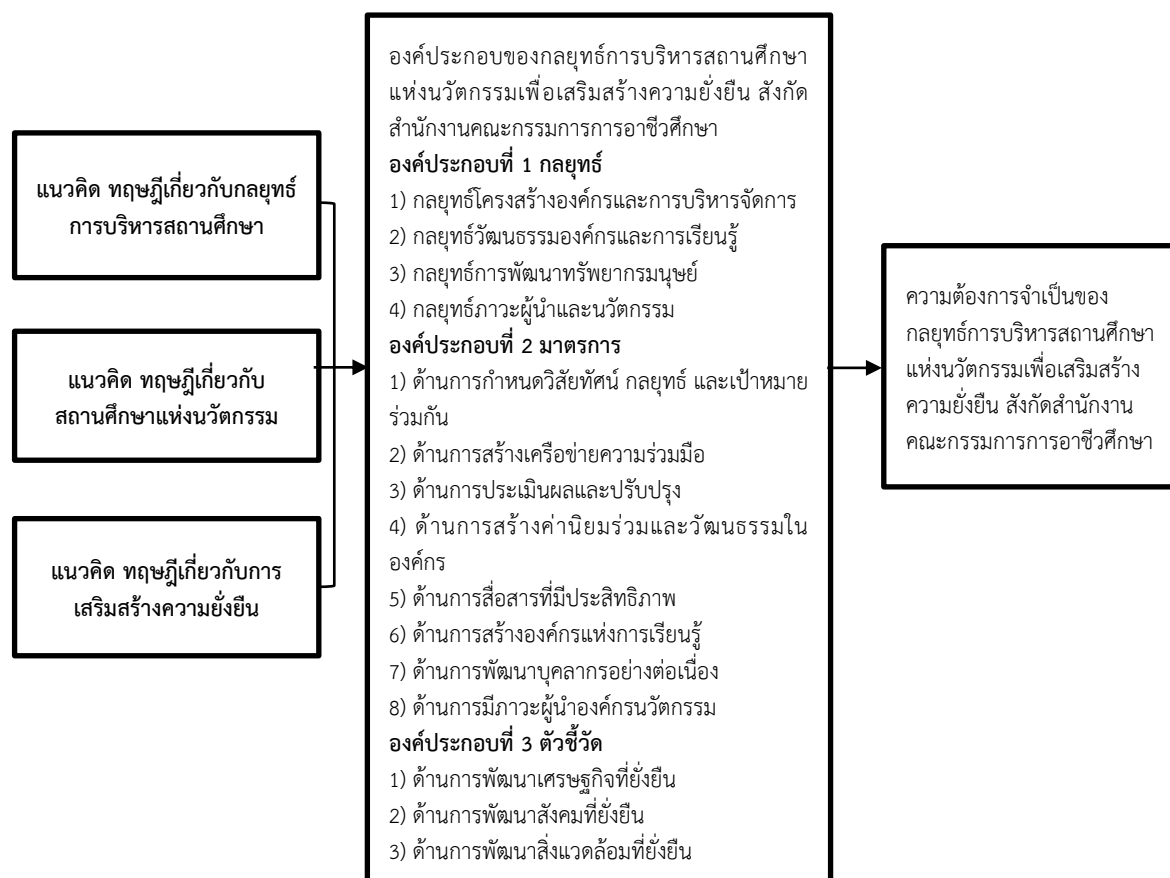
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำมาศึกษาและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ได้แก่ สภาพและบริบทการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์, แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้บริหารระดับนโยบาย 2. ผู้บริหารสถานศึกษา และ 3. อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการหรือนักวิจัย จำนวน 5 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 433 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 2,165 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วย สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากประชากรทั้งหมดจำนวน 2,165 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตาม กลุ่มอาชีวศึกษาภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละภูมิภาค ภายหลังการแบ่งชั้น ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นตาม สัดส่วนของประชากร (Proportional Allocation) และทำการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 338 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 3 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พร้อมคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item-Objective Congruence: IOC)

2.3 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และออกแบบในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ให้คะแนนแต่ละข้อโดยใช้เกณฑ์ +1 (สอดคล้อง) / 0 (ไม่แน่ใจ) / -1 (ไม่สอดคล้อง) แล้วคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence: IOC) ข้อที่มีค่า IOC ≥ 0.50 ถือว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หลังปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 เพื่อประเมินความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน วิเคราะห์โดย Cronbach's Alpha

พบค่า $\alpha = 0.95$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง ก่อนใช้เก็บข้อมูลจริง แบบสอบถามได้รับความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสังเคราะห์เนื้อหาในการ บันทึกสาระสำคัญ เปรียบเทียบ และจัดหมวดหมู่แนวคิดอย่างเป็นระบบ แล้วนำผลการสังเคราะห์ไปพัฒนาร่าง องค์ประกอบกลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด เพื่อใช้ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมกับผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนต่อไป

3.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด โดยขออนุญาตและนัดหมายสัมภาษณ์รายบุคคล พร้อมส่งแนวคำถามองค์ประกอบกลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด ให้พิจารณาล่วงหน้า การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) บันทึกเสียงและจดบันทึกตามความเหมาะสม แล้วถอดความ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดหมวดหมู่ประเด็น และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุง และยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด จนได้โครงสร้างที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบร่วมกัน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์และซองบริการตอบกลับทางไปรษณีย์ และ/หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืนทั้งด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แล้วตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ สรุปประเด็น และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า PNI_{modified}

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการศึกษาเอกสารและยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์โครงสร้างองค์กร และการบริหารจัดการ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม 2) องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุง ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม และ 3) องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2. ผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยเสนอมีความเหมาะสม ครบคลุม และสอดคล้องกับบริบทการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างยิ่ง โดยเห็นชอบให้องค์ประกอบกลยุทธ์หลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การบริหาร ซึ่งประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ย่อยคือ กลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม (2) มาตรการขับเคลื่อน ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วม การสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือ การประเมินผลและปรับปรุง การสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม และ (3) ตัวชี้วัดความยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และมิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะว่า กลยุทธ์ทั้ง 4 ด้านในองค์ประกอบที่ 1 ควร มี “กลยุทธ์รอง” หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนรองรับแต่ละกลยุทธ์หลัก โดยเฉพาะด้านโครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการที่ควรมีโครงสร้างยืดหยุ่น และจัดตั้งหน่วยงานด้านยุทธศาสตร์และนวัตกรรมอย่างชัดเจน ด้านวัฒนธรรม องค์กรและการเรียนรู้ควรมีการออกแบบบรรยากาศและกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมและทักษะดิจิทัลของบุคลากร และด้านภาวะ ผู้นำและนวัตกรรมควรเน้นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการใช้ข้อมูลสารสนเทศและ เทคโนโลยีในการขับเคลื่อน R&D อย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ ผลการสัมภาษณ์ยืนยันว่า โครงสร้างองค์ประกอบกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ใช้การได้ และ เชื่อมโยงกับมิติความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิมอง ว่าองค์ประกอบดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นกรอบเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้าง ความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม หากมีการพัฒนากลยุทธ์รองและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไป

3. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อ เสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตาราง 1

แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา แห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับ
องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์	3.533	0.890	มาก	2	4.789	0.917	มากที่สุด	3
กลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและ	3.522	0.905	มาก	3	4.640	0.915	มากที่สุด	4
การบริหารจัดการ								
กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและ								
การเรียนรู้								
กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากร								
มนุษย์	3.542	0.85	มาก	2	4.897	0.894	มากที่สุด	2
กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม	3.547	0.843	มาก	1	4.974	0.926	มากที่สุด	1
องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ	3.573	0.869	มาก	1	4.906	0.899	มากที่สุด	1
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กล	3.542	0.746	มาก	7	4.983	0.916	มากที่สุด	3
ยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน								
ด้านการสร้างเครือข่ายความ								
ร่วมมือ								
ด้านการประเมินผลและ								
ปรับปรุง	3.516	0.814	มาก	8	4.730	0.878	มากที่สุด	8
ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและ	3.598	0.879	มาก	2	4.798	0.921	มากที่สุด	7
วัฒนธรรมในองค์กร								
ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ								
ด้านการสร้างองค์กรแห่งการ								
เรียนรู้	3.590	0.877	มาก	4	4.992	0.923	มากที่สุด	1

รายการ	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับ
ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	3.590	0.959	มาก	3	4.985	0.876	มากที่สุด	2
ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม	3.610	0.894	มาก	1	4.892	0.908	มากที่สุด	5
องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด	3.532	0.917	มาก	3	4.877	0.918	มากที่สุด	2
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	3.535	0.905	มาก	1	4.981	0.908	มากที่สุด	1
ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน	3.534	0.91	มาก	2	4.968	0.926	มากที่สุด	2
ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน	3.526	0.935	มาก	3	4.682	0.919	มากที่สุด	3
ภาพรวม	3.546	0.892	มาก		4.857	0.911	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในสภาพปัจจุบัน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.546, S.D=0.892) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.573, S.D=0.869) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน และด้านการประเมินผลและปรับปรุง รองลงมาองค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.533, S.D=0.890) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมากลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์โครงสร้างองค์กร และการบริหารจัดการ และกลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.532, S.D=0.917) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.857, S.D=0.911) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.906, S.D=0.899)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกันด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร และด้านการประเมินผลและปรับปรุง รองลงมาองค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.877, S.D=0.918) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และองค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.789, S.D=0.917) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมากลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ และกลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ

ตาราง 2

แสดงความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน D	สภาพที่พึงประสงค์ I	$PNI_{modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์	3.533	4.789	0.356	3
กลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ	3.522	4.640	0.317	4
กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้	3.519	4.646	0.320	3
กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	3.542	4.897	0.383	2
กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม	3.547	4.974	0.402	1
องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ	3.573	4.906	0.373	2
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน	3.542	4.983	0.407	1
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	3.553	4.978	0.401	2
ด้านการประเมินผลและปรับปรุง	3.516	4.730	0.345	7
ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร	3.598	4.798	0.334	8
ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	3.583	4.889	0.364	5
ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้	3.590	4.992	0.391	3
ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	3.590	4.985	0.389	4
ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม	3.610	4.892	0.355	6
องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด	3.532	4.877	0.381	1
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	3.535	4.981	0.409	1
ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน	3.534	4.968	0.406	2
ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน	3.526	4.682	0.328	3
ภาพรวม	3.546	4.857	0.370	

จากตาราง 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.370 องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัดค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.381 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.409 ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.406 และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.328 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 มาตรการค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.373 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกันค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.407 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.401 ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.391 ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.389 ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.364 ด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรมค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.355 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.345 และด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กรค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.334 และองค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.356 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ กลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.402 กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.383 กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.320 และกลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.317 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกลยุทธ์ภาวะผู้นำและนวัตกรรม 2) องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุง ด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และด้านการมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม และ 3) องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก องค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจัดว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนจะต้องตระหนักในสำคัญของความก้าวหน้าในการพัฒนาสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมโดยที่ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนในด้านกลยุทธ์ มาตรการ และกำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจน เพื่อที่จะนำพาสถานศึกษาให้ทันต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต สอดคล้องกับ Higgins (1995, น. 106-342) กล่าวว่า การพัฒนาให้องค์กรประสบความสำเร็จมีความเป็นเลิศนั้น อาจจะต้องมีการใช้ 7 S มาบูรณาการร่วมกับแนวคิดด้านนวัตกรรมต่างๆ และสอดคล้องกับ Adair (1996, น. 260) ได้กล่าวว่า องค์การนวัตกรรม เป็นการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ในองค์กร ที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ข้อมูลย้อนกลับ และการวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Tidd, Bessant and Pavitt (2005 น. 315) กล่าวว่า องค์การนวัตกรรมมีการบูรณาการองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้นวัตกรรมแผ่ซ่านทั่วทั้งองค์กร และสอดคล้องกับสำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ (2561 น. 257-270) กล่าวว่า องค์การที่มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรภายในองค์กร ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ให้เกิดนวัตกรรมกระบวนการนวัตกรรมการบริหารจัดการขึ้นภายในองค์กร รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในสร้างสรรค์ และใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

นอกจากนี้ ยังพบแนวทางเกี่ยวกับองค์ประกอบของกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน เช่น การเสริมมิติด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง ภาควิชาการและชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนวัตกรรมให้เกิดขึ้นจริงในบริบทสถานศึกษา สอดคล้องกับ Fullan (2020) ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทร่วมในการออกแบบและขับเคลื่อนกลยุทธ์ หรือการเชื่อมโยงกับแนวคิดของ “องค์กรนวัตกรรม” (Innovative Organization) เช่น โมเดล LOCI (Leadership for Organizational Change and Innovation) ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนา และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Yukl & Mahsud (2010) สนับสนุนว่าความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรเกิดความยั่งยืน แม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นการเพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับ Digital Transformation และ Smart Education Management ซึ่งในยุคปัจจุบันนับเป็นปัจจัยเร่งที่ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้ AI, Big Data ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนการวางแผนบุคลากรหรือการวัดผลสัมฤทธิ์ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สอดคล้องกับ Selingo (2018) กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีในการเสริมสร้างการเรียนรู้และการบริหารอย่างยั่งยืนในสถาบันการศึกษา รวมถึงการเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะในกลุ่มสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ต้องเชื่อมโยงกับภาคการผลิตความเข้าใจ และการปฏิบัติตาม SDGs จะยิ่งช่วยให้การพัฒนาเกิดผลอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น (UNESCO, 2020) และจะทำให้ผู้บริหารสามารถที่จะวางแผนกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานต่อไป

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การกำหนดองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การบริหาร 4 ด้าน (2) มาตรการขับเคลื่อน 8 ด้าน และ (3) ตัวชี้วัดความยั่งยืน 3 มิติ (เศรษฐกิจ สังคม

สิ่งแวดล้อม) สอดคล้องกับแนวคิด “ระบบนิเวศนวัตกรรมทางการศึกษา” และกรอบการพัฒนาสถานศึกษาที่มองโรงเรียน/สถาบันอาชีวศึกษาเป็นระบบซับซ้อนที่ต้องบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ทั้งในระดับโครงสร้าง นโยบาย วัฒนธรรม และภาวะผู้นำ จึงจะสามารถทำให้นวัตกรรมฝังตัวอยู่ในระบบและต่อยอดอย่างยั่งยืน การนำมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นตัวชี้วัดความยั่งยืน ยังสอดคล้องกับแนวคิด triple bottom line ของ Elkington (1994) และสอดคล้องกับกรอบ sustainability leadership (Sukhera, 2025) ในสถานศึกษา ที่ชี้ว่าผู้นำโรงเรียนยุคใหม่ต้องขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงโดยคำนึงถึงผลกระทบทั้งต่อคุณภาพการเรียนรู้ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 มาตรการรองลงมาจากองค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ และองค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนจะต้องมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรมสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน และประเมินผลและปรับปรุง นอกจากนี้องค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ คือ ภาวะผู้นำและนวัตกรรม พัฒนาศักยภาพคนสู่อาชีพ โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ และวัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญหลักที่ผู้บริหารควรกำหนด และองค์ประกอบสุดท้ายตัวชี้วัด คือ การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยที่องค์ประกอบด้านนี้จะต้องมีการกำหนดไว้ให้มีความชัดเจน และสามารถที่จะวัดประสิทธิผลของการบริหารได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ชญานิศ อินทวงค์และคณะ (2567, น.481-495) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน กลยุทธ์การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทินกร พูลพุด (2566, น.1-11) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 มาตรการ รองลงมา องค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์ประกอบที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรการ ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน จะต้องมีการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกันสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กรและประเมินผลและปรับปรุงนอกจากนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และสามารถวัดประสิทธิภาพได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนได้ในอนาคต และสุดท้ายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ คือภาวะผู้นำและนวัตกรรม พัฒนาศักยภาพคนสู่อาชีพ วัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะให้การบริหารสถานศึกษาได้ประสบความสำเร็จมากขึ้น และสุดท้ายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกัน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ประเมินผลและปรับปรุง มีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม สามารถสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กรสอดคล้องกับ ชญานิศ อินทวงค์ และคณะ (2567, น.481-495) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์กลยุทธ์การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านตัวชี้วัดทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน รองลงมาองค์ประกอบด้านมาตรการจะขึ้นอยู่กับการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายร่วมกันการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีภาวะผู้นำองค์กรนวัตกรรม การประเมินผลและปรับปรุงการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมในองค์กร รวมถึงองค์ประกอบด้านกลยุทธ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน จะต้องมีความรู้และนวัตกรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรและการเรียนรู้ และสามารถปรับโครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ธิตาวลัย อุ่นกอง (2568, น.208-209) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรผสมผสานวัฒนธรรมการทำงาน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ และการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานอย่างเต็มที่ การเร่งพัฒนานวัตกรรม การปรับตัวและพัฒนาศักยภาพทางดิจิทัลในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2564, น.975-984) ได้ทำการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ให้เกิดประสิทธิผลนั้นจะประกอบด้วย ขอบข่ายการพัฒนา วิธีการพัฒนา และเมื่อดำเนินการพัฒนาแล้วผู้บริหารก็นำนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาใหม่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ฌปนภาพร จันทรวงและ มัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2566, น.144-150) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงานและประเมินผลงาน สอดคล้องกับ วชิราพร บุณนท์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการจัดทำกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ สอดคล้องกับ ยงยุทธ สงพะโยม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร กลยุทธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงในอนาคต กลยุทธ์ด้านการจัดการ ICT กลยุทธ์ด้านวิชาการ หลักสูตรการสอน และการเรียนรู้ กลยุทธ์ด้านการเงินและงบประมาณ กลยุทธ์ด้านนโยบายยุคปกติใหม่ และกลยุทธ์ด้านการบริหารทั่วไป

แม้สถานศึกษามีศักยภาพอยู่ในระดับสูงทั้งด้านกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัด แต่ยังคงมีช่องว่างความต้องการจำเป็นชัดเจนโดยเฉพาะด้านตัวชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงสุดแสดงถึงความท้าทายในการตอบโจทย์ตลาดแรงงานและระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs ขององค์การสหประชาชาติ (UNESCO, 2021) ที่เน้นการสร้างทักษะอาชีพและผู้ประกอบการในศตวรรษที่ 21 และแนวทางสะท้อนว่าสถานศึกษาอาชีวจะต้องการปรับการบริหารให้สามารถตอบโจทย์เศรษฐกิจและตลาดแรงงานได้จริง สอดคล้องกับ OECD (2020) ที่ระบุว่า ความยั่งยืนเชิงระบบในสถานศึกษา เกิดจากการบริหารแบบบูรณาการที่ใช้ดิจิทัลเป็นแกนกลางร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาควรพัฒนาให้ก้าวทันบริบทโลก โดยเพิ่มกลยุทธ์สมัยใหม่ได้แก่ Digital Leadership: การตัดสินใจบนฐานข้อมูลและเทคโนโลยี (Fullan, 2013) Agile Management: ความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง (Rigby et al., 2016) และ Innovative Culture: วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการทดลองและนวัตกรรม (Tidd et al., 2005) ดังนั้น สถานศึกษาควรออกแบบกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกอิงตามหลัก “Strategic Fit” ระหว่างศักยภาพภายในองค์กรและพลวัตจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ความยั่งยืนทางการศึกษาอย่างแท้จริง (Hargreaves & Fullan, 2012)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า “ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน” มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินการพัฒนาด้านนี้เป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของผู้เรียน และการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นได้อย่างแท้จริง

2. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดตัวชี้วัดความยั่งยืนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และนำไปใช้ในการประเมินสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยกลยุทธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัลเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้และการผลิตกำลังคนที่ยั่งยืน

2. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Adair, J. (1996). *Effective Innovation: How to stay ahead of the competition*. London: Pan Books.
- Bunnot, W. (2022). Development of strategic management indicators of school administrators under Nong Khai Secondary Educational Service Area Office (Master's thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand). [in Thai]
- Chandruang, N., & Wangthanomsak, M. (2023). School administration toward becoming innovative schools. *Educational Administration Journal*, Srinakharinwirot University, 20(39), 144–150. [in Thai]
- Duangudom, P. (2019). A study of innovative organization characteristics of schools based on administrators' opinions under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 (Master's thesis, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand). [in Thai]
- Elkington, J. (1994). Towards the sustainable corporation: Win-win-win business strategies for sustainable development. *California Management Review*, 36(2), 90–100.
- Equitable Education Fund. (2023). Thai vocational education and training policy update. Equitable Education Fund (EEF). สืบค้นจาก <https://en.eef.or.th/2023/05/16/thai-vocational-education-and-training-policy-update/>
- Fullan, M. (2013). *Stratosphere: Integrating technology, pedagogy, and change knowledge*. Toronto, Canada: Pearson.
- _____. (2020). *Leading in a culture of change (2nd ed.)*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- Higgins, J.M. (1995). *Innovate or evaporate: Test & improve your organizations IQ-its innovation Quotient*. New York: New Management.

- Intawong, C., et al. (2024). Strategic management toward innovative organization of schools under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 481–495. [in Thai]
- Matichon. (2019). Education: An in-depth analysis of issues in private vocational education over three years under the Office of the Vocational Education Commission. Retrieved from https://www.matichon.co.th/weekly/column/article_194361 [in Thai]
- Ministry of Education. (2008). National Education Act B.E. 2542 (1999) and amendments (No. 2) B.E. 2545 (2002) and (No. 3) B.E. 2553 (2010). Bangkok, Thailand: Ministry of Education. [in Thai]
- _____. (2022). Policy and focus of the Ministry of Education, fiscal year 2022. Retrieved from <https://www.moe.go.th/> [in Thai]
- OECD. (2020). *Back to the future of education: Four OECD scenarios for schooling*. OECD Publishing.
- _____. (2021). Vocational education and training in Thailand (OECD Reviews of Vocational Education and Training). OECD Publishing. สืบค้นจาก <https://doi.org/10.1787/cc20bf6d-en>
- Office of the Vocational Education Commission. (2023). Vocational education institution development plan 2023–2027. Bangkok, Thailand: Office of the Vocational Education Commission. [in Thai]
- _____. (2023). Situation and problems of vocational education management. Bangkok, Thailand: Office of the Vocational Education Commission. [in Thai]
- Onsamphan, S. (2018). Building innovative organizations for basic education institutions in Thailand. *Silpakorn University Educational Administration Journal*, 8(2), 257–270. [in Thai]
- Phoklin, S. (2021). Innovation in modern school administration. *MCU Ubon Review Journal*, 6(3), 975–984. [in Thai]
- Poolput, T. (2023). Needs assessment for strategic educational planning of schools under Phichit Primary Educational Service Area Office 2. *Educational Administration Journal*, Srinakharinwirot University, 20(39), 1–11. [in Thai]
- Rigby, D. K., Sutherland, J., & Takeuchi, H. (2016). *Embracing Agile*. *Harvard Business Review*, 94(5), 40–50.
- Rimkiri, S., et al. (2019). Guidelines for innovative school administration. *Journal of Educational Administration*, 9(1), 77–90. [in Thai]
- Selingo, J. J. (2018). *The New U: How to prepare for the future of higher education*. Public Affairs.
- Songpayom, Y. (2022). School administrative strategies in the new normal era (Doctoral dissertation, Silpakorn University, Bangkok, Thailand). [in Thai]
- Sukhera, S. M. (2025). Sustainability leadership in schools: A success case method. *Journal of Organizational and Educational Leadership*, 10(1), 1–27.
- ThaiPublica. (2561). ทักษะ “อาชีวะ” ยุค S-Curve ที่ผู้ประกอบการไทยอยากได้ไปทำงาน. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2018/07/chevron-enjoy-science-s-curve/>
- Tidd, J., Bessant, J., & Pavitt, K. (2005). *Managing Innovation Integrating Technological, Market and Organization Change*. Chichester: John Willey and Sons.
- UNESCO. (2017). Education for sustainable development goals: Learning objectives. UNESCO.

- _____. (2020). *Education for Sustainable Development: A roadmap*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNESCO-UNEVOC. (2023). *Creating a comprehensive roadmap for green skills development in Thailand*. UNESCO-UNEVOC International Centre for TVET. สืบค้นจาก <https://unevoc.unesco.org/home/Comprehensive+roadmap+for+green+skills+development+in+Thailand>
- Unkong, T. (2025). Academic administration in the digital era (pp. 208–209). Bangkok, Thailand: Decembery. [in Thai]
- Wongchinda, T. (2023). Policy and focus of the Office of the Vocational Education Commission in the fiscal year 2024 action plan. Office of the Vocational Education Commission. [in Thai]
- Yukl, G., & Mahsud, R. (2010). Why flexible and adaptive leadership is essential. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 62(2), 81–93.